

же отримати досвід роботи, то окремо можна наголосити на можливих напрямках професійної діяльності філолога: репетиторство, журналістика, перекладання, викладання, консультаційна діяльність, редакторська та коректорська робота, письменницька та наукова діяльність, видавнича справа.

Отож можна схарактеризувати образ сучасного філолога-науковця, акцентуючись на двох умовах успішності цього фаху – знання іноземної мови та отримання наукового ступеня доктора філософії (за філологічним спрямуванням). Тож не варто зволікати, думаючи, що «якщо ти найкращий у своїй сфері, висооплачувана робота знайде тебе сама». Звичайно ж це не так. Варто здобувати досвід, шукати себе у професійному світі, і чим скоріше – тим краще.

Світлана Карпенко

КОНЦЕПТ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ, ЯК ОСНОВА ІНОВАЦІЙНОСТІ В ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ

«Ідеалу людини не існує, але існує ідея людини. Ідеал руйнується, ідея йде вперед. Ідеали є немов би схемами ідей – вони спонукають до розвитку, але не дають завершення.»

К.Ясперс

Розвиток системи освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження нових методів навчання і виховання дітей [4].

Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією (лат. *integratio* – відновлення, об'єднання в ціле окремих елементів) знань і форм соціального буття. Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому.

Інноваційне (лат. *innovatio* – оновлення, зміна) навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Специфічними особливостями інноваційного навчання є його відкритість майбутньому, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії в оновлюваних ситуаціях.

Розвиток системи і змісту навчання в сучасному світі відбувається в контексті глобальних освітніх тенденцій (мегатенденцій), серед яких найпомітнішими є:

- масовий характер освіти та її неперервність як нова якість;
- значущість освіти для індивіда і суспільства;
- орієнтація на активне освоєння людиною способів пізнавальної діяльності;

- адаптація освітнього процесу до запитів і потреб особистості;
- орієнтація навчання на особистість, забезпечення можливостей її саморозкриття.

Ці тенденції свідчать, що головною функцією освіти є розвиток людини. Освіта має забезпечити кожному, хто навчається, широкі можливості для здобуття таких умов розвитку та підготовки до життя:

- знань про людину, природу і суспільство, що сприяють формуванню наукової картини світу як основи світогляду та орієнтації у виборі сфери майбутньої практичної діяльності;

- досвіду комунікативної, розумової, емоційної, фізичної, трудової діяльності, що сприяє формуванню основних інтелектуальних, трудових, організаційних і гігієнічних умінь та навичок, необхідних у повсякденному житті для участі у суспільному виробництві, продовженні освіти та самоосвіти;

- досвіду творчої діяльності, що відкриває простір для розвитку індивідуальних здібностей особистості і забезпечує її підготовку до життя в умовах соціально-економічного та науково-технічного прогресу;

- досвіду суспільних і особистісних відносин, які готують молодь до активної участі в житті країни, створення сім'ї, планування особистого життя на основі ідеалів, моральних та естетичних цінностей сучасного суспільства [2].

Основний напрям діяльності людини – пізнання, завдяки якому вона змінюється, демонструючи варіативність власних архетипів. У сучасному суспільстві інтерес до проблеми особистості настільки великий, що вона стала предметом дослідження більшості суспільних наук. Адже її шляхи формування визначає подальший розвиток суспільства. Серед філософів, психологів, педагогів, на рівні державної політики все частіше ведуться розмови про людину централізм.

«Людиноцентризм» – це гуманістично орієнтований підхід до формування нової людини – активної, енергійної, розум і душа якої знаходяться в злагоді. Сьогодні особливо важливо привернути увагу педагогів до формування у вихованців особистісних цінностей, до таких якостей, як справедливість, свободоловність, самоповага (гідність). У зв'язку з цим, проблема особистості набуває не тільки теоретичного, а й практичного значення. Цим пояснюється її актуальність [4].

Основною формою соціально-культурної діяльності освітнього процесу – вільної творчої, виробничої діяльності в розвитку освіти і професійного розвитку особистості, яка має важливе значення для творчої взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу. Така діяльність повинна бути основою навчального закладу, що дозволить підвищити ефективність професійного розвитку майбутніх громадян [3, 8].

Людиноцентризм – це актуалізація гуманістичних тенденцій у сучасну епоху, відхід від її раціоналістичних, прагматичних імперативів. Адже не секрет, що в багатьох випадках ми спостерігаємо дегуманізацію суспільних відносин, що знаходить реальний відгук молоді, учнів і студентів. Старі форми втратили своє значення і вплив, і тому сьогодні мало вже лише закликів до гуманізму [1]. Потрібні нові концепції, нові теорії, до яких і належить людиноцентризм.

Людиноцентризм відповідає вимогам і запитам сучасної постіндустріальної цивілізації, котра потребує людини знаючої, творчої, ініціативної і разом з тим інноваційно-мислячої [1].

Зупинимось на основних наукових постулатах людиноцентризму, на які спирається освітня діяльність. До них відносяться:

- віра в початкову, конструктивну і творчу мудрість людини;
- переконання в соціально-особистісній природі коштів, концентруючи конструктивний особистісний потенціал людини в процесах міжособистісного спілкування;
- поняття про три «необхідні і достатні умови» міжособистісного спілкування, що сприяють особистісному розвитку і забезпечують конструктивні особистісні зміни («безумовне позитивне прийняття іншої людини», «активне емпатичне слухання», «конгруентне самовираження в спілкуванні»);
- уявлення про закономірні стадії перебігу групового процесу, що виникає в зазначених соціально-особистісних умовах, і про його настільки ж закономірних терапевтичних результатах [5].

Основні положення людиноцентричного підходу полягають у тому, що, по-перше, внутрішня природа (або сутність) людини позитивна, конструктивна і соціальна й, по-друге, ця природа починає виявляти і проявляти себе в людині кожен раз, коли в його взаєминах з іншим людиною (або іншими людьми) існує атмосфера безумовного позитивного прийняття, емпатичного розуміння і конгруентного самопред'явлення [6].

У межах освітнього простору, у контексті філософії людиноцентризму необхідно обґрунтувати нове адекватне знання про людину. Це повинно бути таким знанням, у якому всебічно обґрунтовується необхідність безумовної переваги духовно-моральної сторони, на основі якої і формується особистість. Без такого знання не буде культурно-інтелектуального зростання, здатного в перспективі привести до перетворення людства. І все це неможливо поза філософією освіти, контекстом людиноцентризму, які становлять основну домінуючу освітнього простору по формуванню і творенню сучасної особистості [9].

Зазначимо, що сучасна наука виводить на принципово інший рівень наше знання про людину – і не лише про біологію, але й про її психіку, про соціальні і культурні характеристики людського існування в світі. У даному випадку ми повинні серйозно задуматися над питанням про природу людини, переосмислити її в контексті нових наукових знань. А це, у свою чергу, вимагає внесення корективи в освітній простір, доповнення його новими знаннями про людину. Їх головна особливість в тому, що вони ставлять перед фактом перспективи докорінних перетворень людської природи [3, с. 20 – 21].

Зазначимо, що постійне становлення, безперервна творча самозміна – характерна ознака людини як особистості. Людиноцентризм орієнтує креативі освітнього простору на те, щоб людина в ньому максимально прагнула подолання природних інстинктів[2, с. 10, 14].

Сучасний суб'єкт освітнього процесу повинен мати можливість вибірково отримувати знання на основі тільки йому властивих мотиваційних стратегій.

Освіту слід розглядати як спосіб становлення, реалізації нової людини, розвиток якого базується на загальності, багатогранності, багатстві всіх його здібностей, можливостей, талантів, ресурсів і потенцій. Творіння нової людини є одночасно і творення нового суспільства [10].

Освіта повинна сприяти перетворенню людини в суб'єкт сучасного історичного процесу, так що освіту вже сьогодні недостатньо розглядати як передачу систематизованих знань, умінь, навичок. Необхідно досліджувати освіту як специфічний вид діяльності, в процесі якого відбувається формування людини як активного суб'єкта історичної творчості [7].

Як напрям сучасних стратегій мислення філософія людиноцентризму взаємопов'язана з творчим мисленням, пропонує власний варіант методології розуміння та пояснення феноменів культури, політики, освіти, науки. В цьому аспекті стратегія підходу в контексті людиноцентризму стає основою і внутрішнім енергійним стимулом будь-яких форм інноваційної діяльності. Саме наявність нерозкритих креативів філософії людиноцентризму, її можливостей сприяє втіленню інноваційних технологій у всі сфери духовно-культурної, економічної та освітньої діяльності, формуванню творчої людини. А без розвитку творчої людини стає проблематичним подальший поступ суспільства. Тому первісною проблемою стають формування і розвиток самої здатності мислити інноваційно, творчо, самостійно [2].

Вирішення названих проблем є також пріоритетом й освітньої сфери. Адже лише тут можна розглянути і дослідити умови формування і розвитку культури мислення взагалі. У своїй основі мислення є творчим, інноваційним процесом, який безпосередньо пов'язаний з динамікою трансформаційних змін, адже інноваційна освіта – це не лише нововведення у зовнішньому світі, а й саморозвиток, самореалізація особистості

Сфера освіти – це сфера формування творчих здібностей людини, це перенесення центру діяльності на людину – її творчість, розум, уяву, волю. В нашому світі, який динамічно розвивається і трансформується, в якому стан хаотичності та нестабільності стає умовою порядку, особливо необхідно формувати здатність до нестандартних, якісно нових рішень і дій. Філософія людиноцентризму найбільш оптимально допомагає виявляти та усвідомлювати ті причини і соціально-культурні детермінанти, які сприяють розвитку цих здібностей [6]. Важлива роль людиноцентризму полягає в осмисленні тих інновацій, котрі отримали суспільство, світ завдяки науковотехнічним досягненням, які кардинально переорієнтували систему філософсько-антропологічних поглядів, виявили нові проблеми і стратегії розвитку людини.

Людиноцентризм, враховуючи антропологічні властивості (віра, розум, природність, діяльність, уявлення, творчість тощо), ґрунтується на тому, що людина під час їх оцінки породжує новий суверенний образ, який має власний потенціал. У цьому і полягає плідна діяльність людиноцентризму в освітній діяльності, що орієнтує на нову людину. А без нової людини не може бути нового суспільства [5].

Тому нам всім, враховуючи дану ситуацію – інноваційний характер сучасного освітнього простору, який у свою чергу вимагає інноваційної людини,

– потрібно перекваліфікуватися. Це означає не тільки йти в руслі звичних знань, які ми не повинні ігнорувати, але й готувати себе до діяльності в нашому освітньому просторі, що постійно оновлюється. Лише інноваційне суспільство, яке вміє цілеспрямовано виходити із своєї культурної, освітньої закритості, має шанс чітко, самостійно, із знанням справи пережити вибухові виклики, які супроводжують трансформації росту, зростання цивілізації.

Список використаної літератури

1. Байдаров Е.У. Информационно-образовательные и воспитательные стратегии в современном обществе: национальный и глобальный контекст // Материалы международной научной конференции, г. Минск, 12-13 ноября 2009 г. – Минск : Право и экономика, 2010. - 762 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. – К.: «Академвидав.», 2015. – 304 с.
3. Дяченко Я.С. Творчість як істотний феномен дитячої обдарованості // Наукові записки Інституту психології Г.С.Костюка АПН України / За ред. С.Д.Максименка. – К.: Главник, 2005. – Вип. 26. – Т. 2. – С. 29.
4. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. – К.: Педагогічна думка. 2008. – 424 с.
5. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К., – 2007. – С. 16.
6. Кучеренко К.В. Теоретические основы формирования идеи человекообразного образования // Молодой ученый. – 2015. – №2. – С. 531-533.
7. Проскуровская И. Д. К программе построения педагогики самоопределения // Введение в педагогику самоопределения. Томск, 2001. С. 7–13.
8. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 215 с.
9. Юдин Б.Г. О человеке, его природе и его будущем // Вопросы философии. – 2004.– № 2.
10. <https://www.mysciencework.com/publication/show/c7790cbe8fb1f672396ae7ba3c2700ee>.

Оксана Сівцова

ОСОБЛИВОСТІ УЧНІВ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ФОРМУВАННЯ У НИХ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ЗРІЛОСТІ»

Молода людина перебуває у пошуку самовизначення. За всієї складності цього явища основним у ньому є прагнення посісти внутрішню позицію дорослого, усвідомити себе як члена суспільства, визначити себе в світі, тобто зрозуміти себе, власні можливості, своє місце та призначення в житті: Який я є? Що я хочу? Що я можу?

Якщо у підлітковому віці самооцінка визначалася зовнішніми показниками досягнень, оцінкою членів референтної групи, то в юнацькому віці з'являються